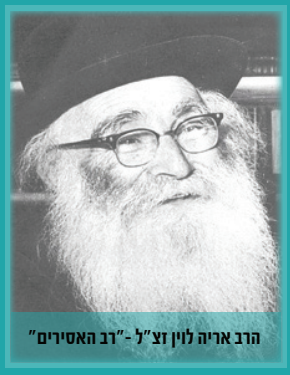
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 171 | כ"ב אייר תש"פ

פרשת בהר - בחוקותי

דרך חיים

בהפטרת השבוע מסופר על חנמאל שבא לירמיהו למכור את השדה שבענתות על פי דבר ה'. ירמיהו נתן כסף, קנה את השדה וכתב שטר מכירה עליו. כל זה בכדי להראות שגם כאשר המצב קשה ולחוץ, שעה שהסוללות באו לעיר, שבכל זאת תבוא הגאולה, כסימן שנתן הקב"ה "כי כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל עוד יקנו בתים ושדות וכרמים בארץ הזאת" (ירמיהו לב טו). ללמדנו שהגלות היא הכשרה והכנה לגאולת העתיד. הגלות היא רק עניין מוגבל של שבעים שנה, ואין לעם ליפול לרפיון ויאוש. לשם חיזוק הרוח והאמונה בעם ציוה הקב"ה את ירמיהו לעשות מעשה קבל עם ועדה שלא להתייאש מלקנות קרקעות כיוון שעתידים לקבל את ארצם בחזרה.

החת"ם סופר כתב על תהליך הקניה של השדה מחנמאל, דודו של ירמיהו שבעלי הקרקעות הבינו שכאשר מלך בבל יכבוש את יהודה והעם ייגלה כל שדותיהם ייאבדו. גם אלו שהאמינו שיחזרו לאחר מכן לארץ הכריעו למכור את שדותיהם, שכן כאן יש דין 'סיקריקון'. מאידך הם האמינו בהבטחת "לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים". לכן התחכם חנמאל להקנות את השדה לירמיהו כדי שהשדה יהיה על שמו וזכותו תגן על השדה, אבל את הפירות שהשדה מפיק לא מכר לו חנמאל (בבא בתרא קלו). אמנם לאחר המכירה ירמיהו פונה לקדוש ברוך הוא: "אהה אדני ה' הנה אתה עשית את השמים ואת הארץ בכחך הגדול ובזרעך הנטויה לא יפלא ממך כל דבר. עשה חסד לאלפים ומשלם עון אבות אל חיק בניהם אחריהם האל הגדול הגבור ה' צבאות שמו. גדל העצה ורב העליליה אשר עיניך פקחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. אשר שמת אתות ומפתים בארץ מצרים עד היום הזה ובישראל ובאדם ותעשה לך שם כיום הזה. ותצא את עמך את ישראל מארץ מצרים באתות ובמופתים וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמורא גדול. ותתן להם את הארץ הזאת אשר נשבעת לאבותם לתת להם ארץ זבת חלב ודבש: ויבאו וירשו אתה ולא שמעו בקולך ובתורתך לא הלכו את כל אשר צויתה להם לעשות לא עשו ותקרא אתם את כל הרעה הזאת. הנה הסללות באו העיר ללכדה והעיר נתנה ביד הכשדים הנלחמים עליה מפני החרב והרעב והדבר ואשר דברת היה והנך ראה. ואתה אמרת אלי אדני ה' קנה לך השדה בכסף והעד עדים והעיר נתנה ביד הכשדים" (שם יז-כה). והקב"ה משיבו "הנה אני ה' אלהי כל בשר הממני יפלא כל דבר" (שם כז). ויש להבין מהי פליאתו של ירמיהו, הלא הוא עצמו אמר לפני כן שעוד יבנו בתים ויטעו כרמים, אם כן מהי תמיהתו על קניית השדה?! עוד יש להתבונן מה ההדגשה דווקא במקום זה של מה שהקב"ה "משלם עון אבות אל חיק בניהם אחריהם". עוד הדגשות מיוחדות הן קריאת שם ה' כ"אלהי כל בשר" ולא אלהי כל הנשמות, ומהי הזכרת האותות והמופתים מיציאת מצרים.

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

אומרת הגמרא (ברכות ז.): "אמר (משה) לפניו: רבונו של עולם! מפני מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו ויש רשע ורע לו? אמר לו: משה, צדיק וטוב לו - צדיק בן צדיק, צדיק ורע לו - צדיק בן רשע, רשע וטוב לו - רשע בן צדיק, רשע ורע לו - רשע בן רשע". מקשה הגמרא "והא כתיב: "פקד עון אבות על בנים" וכתיב: "ובנים לא יומתו על אבות", ורמינן קראי אהדדי ומשנינן: לא קשיא, הא - כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, הא - כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם". החילוק בין ענישת הבנים על רקע מעשה אבותיהם או לא הוא האם אוחזים מעשה אבותיהם בידיהם או לא. מבארים המקובלים שמה ש"צדיק ורע לו" הוא "צדיק בן רשע" אין הכוונה שאביו היה רשע והבן צדיק, אלא שכאן נרמז סוד הגלגול, שלפעמים רע לאדם בעולם הזה בגלל המעשים שהוא עשה בגלגול הקודם- זה נקרא בן, כמו שהבן נמשך מהאב כך הוא נמשך מגלגולו הקודם. לפי דרך זו תשובת הגמרא היא ששאלת הענישה של האדם בגלגול הנוכחי לאור מעשיו בגלגול הקודם תלויים במידת המשך מעשיו הרעים מהגלגול הקודם, וזו הכוונה ש"מעשה אבותיהם בידיהם".

הגמרא (נדה ע:) אומרת: "כתוב אחד אומר "כי בחר ה' בציון". וכתוב אחד אומר "כי על אפי ועל חמתי היתה העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה עד היום הזה". כאן - קודם שנשא שלמה את בת פרעה, כאן - לאחר שנשא שלמה את בת פרעה". אומר הרמב"ם (איסורי ביאה יג יד-טז) "אל יעלה על דעתך ששמשון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא ידיד יי' נשאו נשים נכריות בגיותן, אלא סוד הדבר כך הוא, שהמצוה הנכונה כשיבא הגר או הגיורת להתגייר בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שרה שיזכה לה או מפני הפחד בא להכנס לדת, ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית, ואם אשה היא בודקין שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל, אם לא נמצא להם עילה מודיעין אותן כובד עול התורה וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפרושו, אם קבלו ולא פירשו וראו אותן שחזרו מאהבה מקבלים אותן שנאמר ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה. לפיכך לא קבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה, בימי דוד שמא מן הפחד חזרו, ובימי שלמה שמא בשביל המלכות והטובה והגדולה שהיו בה ישראל חזרו, שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגירי הצדק, ואעפ"כ היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות, והיו בי"ד הגדול חוששין להם לא דוחין אותן אחר שטבלו מכל מקום ולא מקרבין אותן עד שתראה אחריתם. ולפי שגייר שלמה נשים ונשאן, וכן שמשון גייר ונשא, והדבר ידוע שלא חזרו אלו אלא בשביל דבר, ולא על פי בי"ד גיירום חשבן הכתוב כאילו הן עכו"ם ובאיסורן עומדין, ועוד שהוכיח סופן על תחלתן שהן עובדות כוכבים ומזלות שלהן ובנו להן במות והעלה עליו הכתוב כאילו הוא בנאן שנאמר אז יבנה שלמה במה".

המשך בעמוד הבא

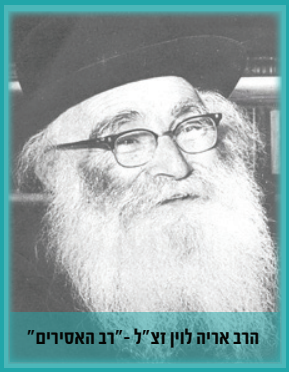

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

ירמיהו הנביא היה גלגול של שלמה המלך. בגלגולו הקודם הוא גרם לחורבן במה שנשא את בת פרעה, למרות שהיה שוגג לגבי חוסר גיורה בלב שלם. ירמיהו הנביא בוודאי היה מודע לעניינו ותפקידו, וממילא ציפה שבשעת החורבן ייענש יותר מכל בני דורו. לכן ירמיהו מתפלא מדוע הקב"ה שלח את חנמאל למכור לו באופן פרטי את השדה, כך שגופו יהיה לו היום ופירותיו אחר מיתת חנמאל, הלא אדרבה הוא עתיד להיענש יותר מכל האחרים. הפליאה של ירמיהו לא באה על עצם מה שבעתיד עוד יקנו בתים ושדות בחזרת ישראל לארץ, אלא על מה שהנהגת ה' היא שהוא משלם עוון אבות אל חיק בניהם- גם על גלגול קודם. זו רמיזתו "בארץ מצרים" אותו האות והמופת בענישה שלי על מה שחטאתי בגלגול הקודם בנשיאת בת פרעה שבאה ממצרים. על זה עונה הקב"ה אני "אלהי כל בשר", לא רק מתבונן בהנהגת הנפש והנשמה של האדם, אלא גם האם מן הראוי להעניש את הגוף הזה שלא חטא אף שיש בתוכו נשמה מגולגלת שחטאה וראויה לעונש. "הנשמה לך והגוף שלך"- לכן הקב"ה חס על הגוף שלא ייענש משום שלא חטא, וממילא אין לך מה לחשוש מההנהגה הזו.

שבת שלום!

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

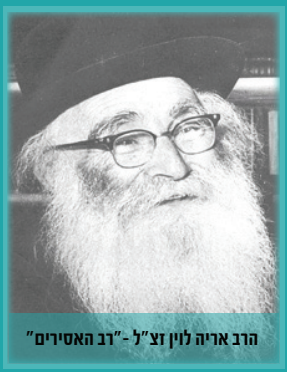

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בדרכו של ר' אריה

ראה ר' אריה דברים שאחרים לא ראו ושמע קולות שאחרים לא שמעו. ויותר מששמעו אוזניו שמע ליבו. "צריך לשמוע בלב", היה ר' אריה אומר, "כאשר מטים את הלב מטיבים לשמוע". על ליבו השומע של ר' אריה סיפר זמן קצר לפני פטירתו הרב אליהו זלוטניק ז"ל, מי שהיה דיין ומו"צ בבי"ד העדה החרדית בירושלים:

"בעודי ילד רך בשנים מת עליי אבי. ומאחר ואמא ע"ה עָנייה מרודה הייתה הכניסוני לבית היתומים דיסקין והלבישוני בגדי יתומים שלא היו מהמפוארים. בימי שבת ומועד הייתי סמוך על שולחנם של קרובי משפחתי ב'בתי ברוידא' כשאני לבוש בגדי יתומים. הכל הורו עליי באצבע ואמרו "הלה יתום הוא", התביישתי והיה לי צער גדול.

יום אחד ניגש אליי ר' אריה, שאבי יתומים היה, והזמיני לסור עימו אל החייט בשכונת 'גאולה', ושם הזמין עבורי חליפה חדשה ויפה. דיקדק ר' אריה לבחור בד טוב, דחק בחייט שימדוד לי מספר פעמים ושהתפירה תעלה בצורה יפה, כחליפת חתן לחופתו...

בשבת פנה אליי ר' אריה ואמר "לא עוד תלבש בגדי היתומים שלך, כי אם את החליפה החדשה תלבש, כאחד מילדי הגבירים...". ר' אריה לא סתם העניק לי חליפה, כי אם גם את החוויה הנעימה והמרנינה של הזמנת חליפה אצל חייט, בחירת בגד יפה, מדידתו וכל יתר החוויות המתלוות אצל כל ילד רך בבואו לרכוש לו חליפה חדשה...".

(צדיק יסוד עולם עמוד 212)

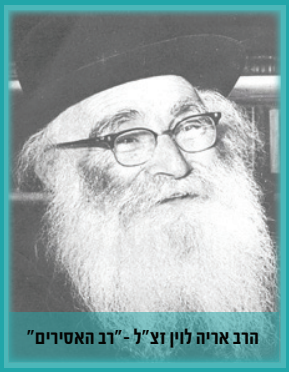
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

כל אחת מהתפילות שאנו מתפללים ביום נתקנה על ידי אחד מאבותינו, ובזמני התפילות רמוזה האות השניה משם האב שתיקנה- בוקר כנגד אברהם, צהרים כנגד יצחק, ערב כנגד יעקב. תפילת מנחה שתוקנה על ידי יצחק לא נקראת על שם זמנה כשחרית שבשחר וערבית שבערב, זאת בשל מעלת כוונתו של יצחק אבינו בשעת תפילתו שהיה מתפלל כעני בפתח, וקרבנו של עני נקרא 'מנחה'. כך גם צורת התפילה של יצחק רמוזה בפסוק "תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו"- "ויצא יצחק לשוח בשדה".

את אותה כוונה מיוחדת הטביע יצחק אבינו בשעת התפילה הזו, ולכן אמרו עליה חז"ל במדרש (אגדת בראשית פרק עז): ""ויהי בעלות המנחה' (מלכים א' יח לו), זה שאמר הכתוב 'תכון תפלתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב' (תהלים קמא ב), אין לך חביבה יותר מתפלת מנחה. וכן את מוצא בדניאל שעשה אחד ועשרים יום מתפלל ולא נענה אלא בתפילת מנחה, שכן הוא אומר 'ועוד אני מדבר בתפילה והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחילה מועף ביעף נוגע אלי כעת מנחת ערב, ויבן וידבר עמי ויאמר דניאל עתה יצאתי להשכילך בינה' (דניאל ט כא-כב)". וכן אמרה הגמרא (ברכות ו:): "ואמר רבי חלבו אמר רב הונא: לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, שנאמר: ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו'. עננו ה' עננו; עננו - שתרד אש מן השמים, ועננו - שלא יאמרו מעשה כשפים הם". אליהו לא הזדמן במקרה לשעת התפילה הזו אלא עשה כן בכוונה תחילה בשל מעלת השעה המיוחדת הזו לפעולת התפילה כמוסבר במדרש (שם): "ויהי בעלות המנחה. אימתי בנה את המזבח, ואימתי תיקן את העצים ואת האבנים, ואת המים אשר בתעלה, ואימתי שחט השור, ואימתי התפלל? "ויהי בעלות המנחה", אלא מלמד שהעמיד אליהו את השמש באותו היום, ואמר לו תדע כל זאת בשביל אדניך, בימי יהושע כשעמד בשביל ישראל שינצחו את שונאיהן עמדת, שנאמר וידום השמש וגו' (יהושע י יג), ועכשיו עמוד לא בשביל יהושע, ולא בשביל ישראל, אלא בשביל קדושת שמו של הקדוש ברוך הוא כיון שאמר לו כך, מיד עמד, שנאמר כי כהר פרצים יקום ה' (ישעיה כח כא), כשהיו בהר הכרמל כמו שעשה שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון (יהושע י יב), כעמק בגבעון ירגז (ישעיה שם), למה, בשביל לעשות מעשיהו זר מעשיהו ולעבוד עבודתו (ישעיה שם), לכך נאמר "ויהי בעלות המנחה".

על תפילת המנחה כתב הכלי יקר (ויקרא פרק ו פסוק ב): "כי תפילת מנחה קרובה ביותר אל ה' מדת

המשך בעמוד הבא

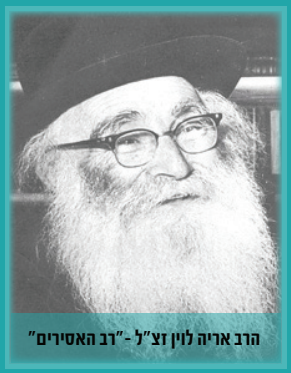
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

הרחמים כי בלילה מדת הדין שולטת על כן אין הערבית כל כך עת רצון ולפיכך הוא רשות, והשחרית קרובה קצת אל הלילה שעברה, אבל המנחה שבצהרים רחוקה משני גבולים אלו, כמו שנאמר (תהלים לז ו) ומשפטך כצהרים". מכאן אנו למדים עד כמה יש להתמיד בתפילה זו ולהקפיד בכוונתה, שהיא שער להתקבלות התפילות.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

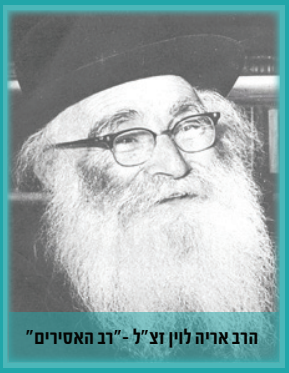

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | האם מותר להוציא ספר תורה למניין שמבוצע מחוץ לבניין שבתוכו יש ספר תורה כך שצריך להורידו ולהוציאו? האם עדיף להיכנס בשעת הקריאה לתוך הדירה?

תשובה | ספר תורה של ציבור (לא של יחיד) אינו מטולטל עבור הציבור (רמ"א) בשום אופן, אלא אם הוכן מבעוד מועד לארון שמוכן לו במקום הציבור. ובמצב שכזה לא חייבים לקרוא בו ג פעמים, שאין לדבר מקור (הגרש"ז אויערבאך). אבל בשעת התפילה לטלטל ספר תורה עבור הציבור הוא איסור אפילו אם נוציא אותו בכבוד הראוי ובמקומות נקיים. במצב שכזה עלינו לבוא אל ספר התורה. ובספר הזהר מחמיר מאד מאד בעונש הדבר, עד כדי כך שהגר"ח מצאנז לא הסכים להעביר את ספר התורה מחדר לחדר אפילו באותו בית כנסת ובית מדרש. כל שכן הורדת ספר תורה מן הבית אל החצר.

אמנם אם הספר תורה של אדם פרטי, שאנו יודעים על פי המשנה ביומא שהיו נוהגים כולם להוציא את ספרי התורה שלהם החוצה לקריאה בהם, ואז ניתן להוציאו אל הציבור בצורה מכובדת (חקרי לב השמטות יו"ד על פי הגמרא יומא ע), אך כאמור ספר של הציבור לא ניתן להוציאו משום כבוד הספר המיוחד לציבור.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il